

Kalafüdruk.

Norra kirjaniku Björnsoni järele.

Õestistanud M. Kirjel.

Gunlaul oli enesega palju mõitlemist olnud, hommikul tema juurde minna; ja ei tal tõesti mitte kerge asi, oma õnnetumat tütar, kellele tal enam kodu-paika pakkuda ei olnud, jenna wiia. Aga see pidi nüüd nõnda olema ja mis olema pidi, seda mõis Gunlau ka teha. Ta koputas ukse pihta ja sedamaid kuulsiwad nad astumist ja nägiwad tuld. Warfi sai uks lahti tehtud ja Pedro, kahwatand kõhnal näol, seisis reisiriiides, pikaäärelised saapad jalas, nende ees. Ta hoidis küünalt oma käes ja ohkas, kui ta Petra nägu nägi, mis kangeft nutust ülestursunud oli. Petra lõi omad silmad temu pääle; aga et Pedro teda mitte tunda ei tohtinud, ei olnud ka temal seda julgust, teda tunda.

„Tema on lubanud, sind edasi aidata,“ ütles ema, ilma tütre pääle waatamata, kuni ta paar sammud edasi astus ja mõlemaid Pedro tuppa, mis teise poole pääl seisis, järele tulla lastis. Tuba oli wäike ja madal; iseäralik halb õht woolas neile wastu, nõnda et Petra süda halvaks läks — seft eks ta ei olnud enam kui kakskümme neli tundi söömata ja magamata. Kestel lae all rippus puur kanaarialinnuga. Pidi ümbertrinki minema, kui ei tahtnud pääga selle külge lüüa. Wanad, raskest toolid, suur laud, paar suurt kappi, mis laste ulatatsiwad, waata-siwad wihaselt ja pahuralt ülewalt kõikide pääle, mis tuas oli. Laua pääl seisiwad noodid ja wile. Pedro tampis oma suurte saabastega tajakaste ümber, nagu oleks tal midagi iseäralikku toimetada. Nüüd kuuldi tagant tuast jõuetumat häält hüüdwat;

„Kes jääb on? . . . Kes jääb tuas käib?“

Pedro käis weel kawatsewamalt ümber, kui enne ja pomises läbi hammaste:

„Oh — see on . . . hm, hm . . . see on hm, hm.“ Selle pääle astus ta tuppa, kust hääli oli tulnud.

Gunlau istus käsi põskil akna ees. Ta wahtis enese ette maha, liiwa pääle, mis ka pörand laetud oli. Ühte sõna ei tulnud suust, muud kui mõne aja pärast tõusis sügaw ohtamine tema rinnust. Petra tuetas ukse najale, jalad ristati ja käed wahelditu rinna pääle pandud — ta tundis ennaft haige olemat. Wana seinakell tiksus effitamata, aega edasi jaates. Raswaküünal laua pääl sulas ja leekis, pika fuestanud tahiga. Ema leidis tarwis olemat, seie majasse tulekule põhja panna ja ütles:

„Ma olen seda meest üksford tunnud.“

See oli kõik, mis ta ütles; tagajärele oli kõik jälle wait, nagu enne. Pedro ei olnud weel tagasi tulnud. Raswaküünal sulas haledaste ja seinakell tiksus tõsijelt edasi. Petra tundis halvast tua õhust oma pääd uimastatud ja wahetpidamata helkisiwad ema sõnad tema kõrwus:

„Ma olen seda meest üksford tunnud!“

Seinakell omal igapäewasel harilikul wiisil hakkas tiksuma :

„Ma o=len se-da meest üks=ford tun=nud.“

Kui Petral pärast kuskil halb õhk vastu woolas, tuli temal alati see tuba meele; jälle läks tema süda halvaks ja jälle helkis seinakella tiksumine tuttawal wiisil tema kõrwus :

„Ma o=len se-da meest üks=ford tun=nud.“

Kui temal laewal masinaõli halb hais, ehk kajutist alt mädanud merewee auur ninasse tõusis, sai ta sebamaid merehaiguse ja kõige selle aja kuulis ta seinakella tiksumist :

„Ma o=len se-da meest üks=ford tun=nud.“

Kui Pedro jälle tuppa tuli, oli ta paksu willase mütsi üle kõrwade tõmbanud ja wanatmoodi laia mantli selga pannud, mille lai krae pääle poole kõrwu ulatas.

„Mina olen nüüd valmis,“ ütles ta ja tõmbas paari jämedaid peofindaid kätte, nagu läheks ta kõigefurjemal talwel wälja. „Aga meie ei tohi mitte,“ — ta pööris Petra poole — „mantelst äraunustada.“

Gunlau mõistis, mis ta ütelda tahtis, wõttis tooli leeni päält finise mantli ja aitas seda Petrale selga tõmmata. Aga ka sellelgi oli nii kange tua- ja koi-hais juures, et Petra süda halvaks läks ja ennast wäljaaidata palus. Ema wõttis tema käest kinni ja wiis teda usinaste wälja wärske õhu sisse. Siin tõmbas ta sügawalt hingades wärsket, kosutawat õõ õhku sisse ja tundis ennast ka pea parema olewat.

„Kuhu mind nüüd siis saadate?“ küsis ta.

„Bergeni,“ wastas ema ja aitas teda mantli nõõpa kiuni panna. „See on suur linn, kus sind keegi ei tunne.“

Kui kõik valmis oli, astus ema kesket tuba wälja ja ütles oma tütre ette astudes :

„Sina saad sada rubla ligi, et kui su käsi halvaste käib, sul siis häda-kopid wõtta oleks . . . Tema laenab sulle seda, tema siin . . .“

„Kingib, kingib,“ häälitseks Pedro mõõdamannes.

„Laenab sulle,“ fordas ema, nagu ei oleks tema midagi kuulnud; „mina maksan feda temale tagasi.“

Ema wõttis kaelarätiku kaela, sidus seda tütre kaela ja ütles :

„Niipea, kui su käsi hästi käib, kirjutad sa mulle, enne mitte.“

„Ema!“

„Tema wiib sind selle laewa pääle mis praegu merel ankrus on ja Bergeni purjetab.“

„Oh Sumal, ema . . .“

„So, see on nüüd kõik, mis mul ütelda oli. Kaugemale ma enam ligi ei tule.“

„Ema! ema!“

„Sumal olgu sinuga! Sumalaga!“

„Ema, anna mulle andeks! armas ema!“

„Ära külmeta ennast merel ära.“

Ema aitas teda hellaste aia wärawast wälja ja sammus oma teed kodu poole.

Petra seisis wäljas, filmad liikumatalt aiawärawa poole pöördub. Ta tundis ennaft nii õrnetu, nii mahajäetud, kui seda inimene ial olla võib. Häkitselt nagu woolakfiwad kiired tema waimust läbi ja nagu ütleks waitne hääl: „Sumalik saatust!“ Nagu kottpimedal ööl tuline wälk tõuseb ja järsku jälle kaob, aga filmapiilmeks imelikult walgustab. Kui ta jälle ümber waatas, ei näinud ta enese ümber muud, kui paksu ööpimedust.

Nüüd samnusiwad nad edasi, kord laiemat uulitsat, kord kitsaid jalgradafid, aia ja hooi wärawatest mööda, kuni wiimaks teeraafese päale jõudfiwad, mille kahelepoole ritta istutatud oksad tee päale alla ulatafiwad, et kumrardades läbi pidi tungima. Käega katjudes pidiwad nad teed mäest alla otsima, mis lootfiwu maja juurde wiis, kus Pedro lootfiw finniſtotud oli, mis ta sedamaid lahti päästis ja mõlemad siſse astufiwad. Tema jõudis pituti randa edasi, mis nüüd ööpimedusel nagu üheks ainſaks mustaks koguks kottukuhjanud oli, mille üle hiilguſeta taewas nagu raske kaas wajutas. Wäli ja mets, maja ja mägi, kõik oli segi. Kõigest, mis tal lapsepõlwest ſiamaale igapäew filmade ees oli seisnud, ei olnud midagi enam näha. Nõnda kuidas inimesed ja kõik linn, nõnda oli ka kõik tema ümbrus oma lahke päale temalt ärapöörnud, ennaft temale finni pannud, teda armuta wälja tõukanud — ilma Sumalaga jätmata!

Laewalael, mis ranna ligidal ankrus seisis ja hommiku koitu ootas, sammus mees edasi ja tagasi. Niipea kui ta lootſikut ligistawat nägi, lastis ta laewa trepi alla, aitas neid laewale ja teatas ka sedamaid kaptenile, kes jalapäält laewale tuli. Petra tundis laewarahwast ja need tundfiwad teda. Aga mitte üks küsimus, mitte üks wäiksem kaastundmuse awaldus ei tulnud kuuldawale, päale selle mis tal hädalt tarwis teada oli, nimelt: kus tema korter ja mis temal teha, kui ta midagi soowib, ehk ka haigeks piaks jääma. Haigus näitas tül dieti ahwardawalt ligneda tahtwat, kui ta alla kajuti läks, mis päale ta rutuste riided wahetas ja ülesse laewalaele ruttas. Sääli tõuſis temale koſutaw lõhn ninasse, — see oli ſhokolad! Ta tundis karget isu, nagu näriks nälja hammas tema ſisekonnas. Ta waata, ſeefama mees, kes neid laewalaele oli aitanud, tuli laewakõõgist ja tõi temale terwe kausi täie ſhokoladi ja taldriku täie kooka juurde . . . Olla tema ema poolt, ütles ta.

Kuni Petra ennaft koſutas, jutustas meremees, et weel üks kaſt riiete, pesu, söögikraami ja mõne muu tarwiliku asjadega olla ema poolt laewa päale ſaadetud.

Nüüd tõuſis tema waimu ſees jälle kõige wäega ema kuju ülesse, kuju, mida ta enne ilmas ei olnud näinud, mis ta aga ema teeme alati näha hoidis. Selle kuju ees tõusis tema hädaline, lauale tõttu seda muuta ei saanud temale teinud, nõnnuga wanda.

Pedro õhken katus tema kõrwale, kui ta istus, lähe tema kõrwale, kui ta ebapi koguh ſalutas, lähe hoolga hoides, et ta tal mitte teel ees ei oleks nad tal wiſti tal laſi laulpooll teel ees oli. Petra ei jarmud tema nägu muud näha, kui ta kuret nina ja õust, ja mõnel mõle õhust, ſilad mõttas temale, nagu mõis tal midagi sõdame püa pööled, mis ta wälja tahast hoida. Tema sõinas, istus, tõuſis üles, et kättõuga õhust, tõus jälle, aga wälja lähe hõl ei olnud tema laust, ja Petra ſeis waimu tõnnatõnnatuna. Wiimaks eneti tem ta jellele otja päale, tõnnatõnnatuna, sõnnatõnnatuna juure tõnnatõnnatuna pöörl, astus Petra ette

ja ütles, et sääl olla need sada rubla ja natuke veel päälegi. Petra firutas oma kae wälja ja tänas teda, waatas tema filmi ja arwas sääl pisaraid näinud olemat. Häameelega oleks ta temale midagi ütelnud, mis neile tulewikus lahkets mälestusjeks tema kohta oleks olla mõinud, kui teda mitte enam ei ole, aga — see oli temale teeldud. Petra tundis ennaft nii ütlemata wäsinud olemat, et Pedro kauem miwitus temale koormaks sai ja teda rahutumaks tegi. Waene meheke tundis seda. Ta firutas oma kuiwetanud kae jumalaga jätmiseks wälja. Petra pistis oma sooja õrna kae tema peosse ja tõusis püsti.

(Särgneb.)

Anakreoni laulud.

Greeka keeleft: Homo Quidam, — ek.

A n a k r e o n .

(1550—475)

Anakreoni tuleb wanaaja kõige kuulsamate laulikute hulka arwata. Kus iganes rõõm ja lust aset oli, sääl helisefiwad ta Teose linna mehe ilusamad laulud, mida osawad lauljad kandle kaasmängul pidu wõõrastele ette kandfiwad.

Anakreoni kodumaa oli Ioonia maakond Wäike-Aasias, ja nimelt, Teose linn. Ta elas kuulsa Persia kuninga Cyruse walitsuse ajal, ja kui wiimane Wäike-Aasia oma sõjaplatfiks oli walinud, siis põgenes Anakreon, sel ajal weel poisfikene, ühes oma wanematega Thraciasse, Abdera linna, säält aga Samose saarele, kus ta selleaegse kuulsama tyrannuse, Polykratese juures lahket wastuwõt-mist leidis. Siin algas ta laulikuna oma tegewust ja leidis kõigilt poolt auu ja lugupidamist. Pärast Polykratese surma läks ta Hipparchuse kutsse pääle Athena linna, kus ta wäga lühikese aja elas. Arwatawalt läks ta Athenast oma kodu-maale, pidi aga uue sõja algusel jälle Abdreasse põgenema, kus ta ka 85-mal eluaastal suri. Kui suurt lugu Anakreoni kaaskodanikud ja terme Greeka maa temast pidasid, tunnistab see, ei esimesed ühe raha tema kujukaga lastfiwad lüüa, kuna athenlased mälestusfamba tema auuks üles säädfiwad.

Anakreoni laulude hulk, mis meie ajani on ulatanud, on 60-ne ümber. Uuema aja keeleteaduse kriitik aga ei tunništa neid kõiki tema omaks, waid hiljema aja laulikute töödeks, ehk nad küll niihästi waimu, kui ka iluduse poolest ühesugu-jed on.

Ümberpaneku juures tarmitasim ma kahte mõotu — trochaeust ja jambust —, kuna riim tüfis wälja jäi, sest et see asjata tööd oleks raskendanud ja seda ka algustirjas ei ole.

Ü m b e r p a n e j a .

I.

Kandlele.

Ma laulaks 'Atrenj' poisist,
Radmuise tegudest,
Kuid minu kandle keeled
Null' laulwad Groseft.

Ma wahetasin kandle
 Küll ühes keeltega :
 Herakleest tahtsin kiita
 Ma oma mänguga ;
 Kuid kandle teeled ifka
 Grojel' kõlawad.
 Seft andke, kangelased,
 See andeks minule,
 Et pühendan kõik laulud
 Rhythere pojale.

A t r e u s, Pelopse poeg, kangelaste Agamemnoni ja Menelause isa.
 A d m u s — Thebae linna asutaja.
 G r o s — Amor — armastuse jumal.
 H e r a k l e s — kangelane, Zeus'i poeg.
 R y t h e r e — Aphrodite — Venus — armastuse jumalanna.

II.

Meinudele.

Loodus andis härgil' sarwed,
 Hoovustele kinkis labjad,
 Särestele nobed jalad,
 Lõwidele wahed hambad,
 Kaladele wirgad oimed,
 Lindudele kerged tiivad ;
 Meestele ta jagas rammu, —
 Mis ta naestele siis andis ?
 Sõuduse kinkis neile !
 Andis seda neile kilbits,
 Kinkis terawamaks oda's ;
 See neil üksti sõjariistats, —
 Wõit on fiiski nende käesfa.

III.

Kest' õo tumedamal tunnil,
 Siis, kui wanter ennast pööras,
 Ja kõik surelikud ilmas
 Une hõlmas hingasiwad,
 Tuli Gros minu juurde,
 Koputas mu ukse pääle.
 „Kes sääl“ — küüsin ma — „wäljas
 Koputab mu ukse pääle,
 Mikub minu une rahu ?“
 „See mull' lahti“ — palus Gros —
 „Laps ma olen, ära kardä !
 Kül'm wihtm on mind märjaks teinud,
 Wabisen ma kestöö wilul.“
 Kui ma seda juttu kuulsin,
 Kargasin ma ruttu woodist,
 Tegin lahti, nägin poisfi :
 Liiwad katfiwad tal, õlgu,
 Kaelas noole tupp ja wibu.
 Nuttu ma ta tuppä wiisin,

Soendasin külmand käsa,
 Kuuwatasin märgi juutfiid.
 Kui kül'm juba mööda oli
 Ütles laps : „Ia' nüüd ma katfun
 Oma wibu, kas wihtm pole
 Midagi tal' paha teinud !“
 Wibu wõttis ja mul' lastis
 Noole otje südamesse,
 Ise aga ütles naerdes :
 „Peremees ! nüüd ole rõõmus,
 Wibu on mul alles terve,
 Aga — sinu jüda haige !“

IV.

Noosi kepiga mind Gros
 Tasakesti, kelmilt löi,
 Kutsus wõidujooksmisele.
 Läbi paksu tihnikuida,
 Läbi oja, jõgesida
 Nutasin ma kiirel jootsul.

emata jäänud puust ühte nõrka hilist peret perega aidata. Sest kui mehilased, mis ma ühesi puust, kus ema sees on, mõtnud olen, niisuguse emaga, mis tiine ei ole, rahul ei ole, siis on ometi teine lugu nende mehilastega, mis ilma emata on ja omale ematoopisi valmistama on hakanud; niisugused mõtavad ka noore ema vastu. Niisugusi mehilasi võib ühele nõrgale tagaperele lisaks anda, ilma et karta oleks, et nad tagapere ema ära murraksivad, mida muust tiine emaga pereft mõtetud mehilased kohe teeksid. Muidugi teada, piab niisugune tagapere teise kohta viidama. Niisugusest tugewast emata pereft enefest võib ka tagapereft võtta. Ma mõin niisugusele perele kinnikaetud ematoopisi anda, ehk kui ka mitte, siis teeb pere ise kohe omale ematoopisi. Arwata 12 päewa pärast seda, kui ematoobid walmistadi, kui noored emad paari päewa pärast piawad wälja tulema, sünnib niipalju pereft teha, kui palju ühikute ematoopidega kärgi olemas on. Ma mõtan iga niisuguse kärje ja panen igat ühte ise puusse, ühes poegade ja wanadega, mis sääl sees ehk pääl on. Kui ühel kärjel 2 ehk rohkem ematoopisi on, siis mõtan niipalju ära, et üks üle jääb ja teised mõin jälle nende kärgede külge panna, kus ematoopisid ei ole. Need pisukesed perekesed jääwad siis kõigeennem rahule, kui neile teistest puudest veel poja kärgeft annad, sest neid armastawad nad väga. Kaks sarnast puud võid wana koha pääle jätta, kui teine wana ja teine uus puu on, aga siis piawad nad nii teine teise kõrwal seisma, et uue puule poole wanapuul seisupaigast an nad, wanapuud niimõrs kõrwale lükkates. (Kui teisi pereft veel selles puus on, ei sünni seda mitte teha.) Teised perekesed aga piawad teise kohta wiidud saama; enue ärawiimist aga neile mehilasi juurde korjatama. Kõigeparem on neid niisugustest puudest võtta, mis ise ilma emata on, sest et mehilased, mis ema poolest ühes järjes, paremine koksulepiwad. Et aga ema veel toobi sees ja sellepärast äramurdmise eest julge, võib mehilasi ka igasugusest pereft võtta, aga siis piab neid tugewaste suitsetama, et kõik ühe haifu saawad, muidu hakkawad kergesti üksteist murdma. Kõigeparem on seda õhtul ette võtta. Kui kodu jäänud pered ka eistalgu nõrgad on, ei tee wiga, sest neid mõin kas poja kärgedega ehk teistest linnu- aiaft toodud mehilastega tugewaks teha. Kui pere õige nõrk on, antagu esite üks pojakärg, kust pojad juba wälja tulemas on, ja pärast veel teine.

Õsterdjon ütleb: Mitte sellelābi ei ole ma kasu saanud, et mu mehilastel palju dieft oleks, waid et ma nendega mõistlikult ümberkäia oskan. Sgaüks paneb imeks, kui palju mul mesipuid on; siiski olen ma neli korda wargade läbi kahju saanud, 59 puud on ärapõ- lenud, minewal aastal suur hulk uppunud, olen neid ka niipalju müünud, kui neid iganes nõuti, ja* siiski on mul mesipuid niipalju, kui aastas päiwi. Kõik need on 12. puust sün- dinud, kelledega 12 aasta eest pääle hakkasin. Seda ei ütle ma mitte enese kiituseks, waid tuimade äratuseks.

Lõpuks olgu veel tähendatud, et mehilaste pidamise alustaja perede hulga suuren- damise eest kõige päält hoolt kandma piab; pärast aga nii, kuidas tarwis läheb. Kunst-pe- rede tegemine algab mai- kuu lõpul, kui puud heitmisele walmis on. Muidugi ilmaft tuleb siin tähelepanna, sest loomulike perede ootamise läbi mõiwad halbaw ilmad wahel tulla ja siis piab ometi kunstlikult pereft tegema, kuna sarnasel korral aga kahju võib saada. Kunst- perede, kui ka loomuliku perede asjus olgu mehilastepidaja pää juhisona: wara! Warane pere on palju wäärt. Kui hilist saaki on, võib ka hiljasi pereft vastu võtta. Loodan me- filaste pidamise üle edespidi veel mõndagi kirjutada, kuid seekord palun auustatud lugejaid sellega leppida.

(Lõpp.)

Mõtte terad.

— Inimise töö ja tegewuse kõige suurem edendaja on see tund- mine, et see väga wäksel mõõdul edeneb. Kus seda tundmist on, sääl ei ole langemist karta, aga kus seda ei ole ja kõik asjad hästi ja ise- enesest arwatakse minewat, sääl on langemine warsti käes.

— Inimene, kellel mingit eesmärki ei ole, kuhu poole ta püüab,

on udusule sarnane, mis tuulte puhumisel õhu sees sinna ja tänna lendab, aga wiimaks maha langeb.

— Kõigel, mis ilmas elab, on oma eesmärk, kuhu poole ta püüab. (Lammenais)

— Rahu on armastuse wili; kui rahus elada tahad, siis piad ka palju kannatada jõudma.

Ükski inimene ei ole täieline, kõigil on omad wiad, igaüks lükkab neid teise pääle, aga armastus teeb kõiki selles asjas ühe taolisteks.

— Armastus on wäsimata, see ei tunne midagi raskust. Armastus on suremata, see elab ja uuendab ennast iseeneses, ja mida enam see ennast uuendab, seda täielikumaks see saab. (Lammenais)

— Kui õlgede pääl magad, siis teed seda kartuseta, aga kui rooside pääle heidad, siis piad ettewaatlilik olema, et roosi okkad sind ei torkaks.

— Priius on leib, mida inimesed palehigi sees teenima piawad. — Paljud algawad palehigiga pääle, aga tüdinewad enne ära, kui wili (lõikus) walmis saab. (Lammenais)

Tulus ja tarwiline.

Varlude, Färblaste ja muude sõõdikute ära hoidmiseks, kes loomadele suwisel ajal suurt piina teewad, õpetab keegi Wene talupoeg ühes Wene ajalehes järgmist abinõu: Wõta pooletooliline pudel wett täis ja pane sinna hulka ligi 5 solotniku karboli-haput, selle segadusega peje loomi igaft kohast üle; on see pudeli täis ära tarwitatud, tee jälle uut jne.

Mõnda sugust.

Wesi — Küttematerjaliks. Nii uskumata kui see ka kõlab, on see ometi tõsi, et uuema aja teadus selle saladuse jälgile on saanud, kuidas wett põletada, ehk teiste sõnadega üeldud, seda küttematerjaliks tarwitada võib. Selle toreda leiduse pääle on nüüd üks inshtener Krasau tulnud. Sgal ühel on ju selge, et koguni odawa ehk peaaegu täitsa muidu saadud weelahutuse (wesiniitu) tarwitamine püaratumat kasu toots, sest wesi on ju ometi odawam kui kwiisüed ja on wesiniitu leegil püaratu palawuse jõud, nii et süte ostmiseks wäljaantawad kulud koguni wäikseks jääsiwad, kui wesinit põleda mõiks. Et see mitte ükski ütsikute inimeste ja seltskondadele, waid ka riikidele suurt tulu toots, kes igapäew sajad tuhanded ja isegi miljonid rublasi kwiisüte eest wälja annawad, mõistab igaüks.

Tähtendatud inshtener on terwet 19 aastat selle ülesande kallal töötanud. Seda hiilgawamalt on see leidus nüüd aga korda läinud, sest et selle tarwitamine wäga odaw ja lihtne on. Nhtus, mida ta wesiniituga küttis, tõusis palawus 2100 graadi Celtsiuse järele suureks, nii et selles juba taotud raud sulas, kuna hall walatud raud juba 1200 gr. Celtsiuse soojuses sulama hakkab. Krasau ütelse järele tulla wesiniituga auurufatlade küttimine üli-odaw maksma.

Wastutaw toimetaja ja wäljaandja M. Peet.